

WSTĘP

Niniejsza książka napisana została z myślą zarówno o nauczycielach, jak i rodzicach. Celem jej jest ukazanie możliwości wykorzystania komputera jako narzędzia w procesie eliminowania zaburzeń rozwojowych, w tym funkcji wzroku, słuchu oraz koordynacji wzrokowo — ruchowej. W książce zaprezentowane zostały różne programy, które mogą być wykorzystane zarówno w pracy wyrównawczej z dziećmi mającymi trudności w nauce czytania i pisanie, jak i dziećmi wykazującymi symptomy deficytów w obszarze sprawności intelektualnej. Książka ta jest również drogowskazem dla tych rodziców i wychowawców, którzy zechcą doskonalić rozwój twórczy dzieci z wykorzystaniem jeszcze jednego, najbardziej nowoczesnego i wszechstronnego narzędzia jakim jest komputer.

Chodziło przy tym o wskazanie obszarów wykorzystania metod komputerowych w szkolnej diagnostyce i terapii pedagogicznej. Proponowane programy mogą być także ofertą dla usprawnienia pracy w poradniach pedagogiczno-psychologicznych. W publikacji zawarto też informacje o sprzęcie i oprogramowaniu przeznaczonym dla osób niepełnosprawnych.

Książka ma charakter wyjątkowy, bowiem dotyczy zagadnień dotychczas w Polsce nie prezentowanych. Komputerowa diagnostyka i terapia pedagogiczna jest zjawiskiem nowym, dlatego ze względu na jej znaczenie dla edukacji podjęto trud przybliżenia czytelnikowi jej zakresu i możliwości.

*

W ostatnich latach jesteśmy świadkami intensywnego procesu informatyzowania szkoły podstawowej. Zjawisko to powoduje narastanie licznych dyskusji co do roli i miejsca komputera w edukacji elementarnej. Żywię przekonanie, że osiągnięcie najlepszych efektów kształcenia przy poniesieniu najniższych kosztów jest możliwe tylko przy powszechnym zastosowaniu komputerów w szkole. Jednym słowem komputer powinien być wszechobecny w życiu szkoły, w przeciwnym razie, koszty ponoszone przez edukację są zbyt wysokie.

Analizując cele stawiane współczesnej szkole podstawowej, w realizacji których istotną rolę odgrywa komputer, na pierwszy plan wysuwają się trzy najważniejsze. Zaliczyć do nich należy: wspieranie rozwoju myślenia, kształtowanie wartości, wytwarzanie szeregu umiejętności np. informacyjnych. Te strategiczne cele określają miejsce i rolę komputera w szkole podstawowej¹.

¹ Szerzej zagadnienie to omawiane jest w raporcie *Edukacja systematyczna w szkole podstawowej*, pod red. J. Półturyckiego, Ekspertyzy i Raporty IBM, Warszawa 1995 oraz referacie pt. *Założenia technologii kształcenia w zakresie wychowania informacyjnego w szkole podstawowej*, wygłoszonym na XII Konferencji „Informatyka w Szkole”.

Najogólniej rzecz ujmując wyodrębnić należy dwa etapy wykorzystania komputera w szkole podstawowej. Pierwszy miałby objąć nauczanie początkowe, drugi starsze klasy szkoły podstawowej. Zastosowanie komputera w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej to przede wszystkim:

- usuwanie zaburzeń rozwojowych,
- rozwijanie umiejętności intelektualnych,
- wspomaganie rozwoju osobowościowego,
- oswojenie się z komputerem¹.

Skuteczność wykorzystania komputera w szkole podstawowej wymaga jego kompleksowego zastosowania. Dlatego np. stosując komputer w procesie usuwania zaburzeń rozwojowych również należy mieć na uwadze pozostałe — wyżej wymienione — obszary.

Ponieważ nowoczesna technologia informacyjna zadomowiła się na dobre w edukacji, coraz częściej poszukujemy nie tyle instrukcji obsługi programów komputerowych, którymi przepełnione są półki księgarskie, ile podręczników pozwalających ukazać możliwości zastosowania tych programów w edukacji. Na polskim rynku wyraźnie odczuwa się też brak podręczników ujmujących przekrojowo poszczególne obszary wykorzystania metod komputerowych np. w diagnostyce i terapii pedagogicznej, kształceniu na odległość itp. Coraz szerzej stosowane w edukacji hipermedia zachęcają do poszukiwań materiałów podejmujących problemy ich wykorzystania w procesie kształcenia. Wychodząc naprzeciw potrzebom a także mając na uwadze fakt, że komputer stanie się w niedalekiej przyszłości powszechnym narzędziem pracy w polskiej szkole, podjąłem inicjatywę powołania Multimedialnej Biblioteki Pedagogicznej. Serię tę otwiera książka „Komputery w diagnostyce i terapii pedagogicznej”. Wykorzystanie technologii informatycznej w diagnozowaniu i terapii jest nową dynamicznie rozwijającą się dziedziną, która rozwój swój zawdzięcza uzyskiwaniu znaczących efektów dydaktyczno-wychowawczych. Przeprowadzane od kilku lat badania w Zakładzie Technologii Kształcenia w Instytucie Pedagogiki UMK w Toruniu pozwoliły na zebranie szeregu doświadczeń. Ich efektem jest niniejsza książka.

W Rozdziale I zarysowane zostały podstawowe problemy komputerowej diagnostyki i terapii pedagogicznej. W oparciu o interakcyjny model komunikowania ukazano możliwości wykorzystania komputera w eliminowaniu zaburzeń w rozwoju umysłowym oraz rozwoju ruchowym dziecka. Zaprezentowano przykłady programów diagnostyczno — terapeutycznych oraz obszary ich wykorzystania.

Kolejny Rozdział poświęcony został zastosowaniu programów komputerowych w terapii pedagogicznej dzieci dyslektycznych. Omówiono tu możliwości wykorzystania komputerów w terapii zaburzeń funkcji wzroku i słuchu. Następnie przedstawiono przykłady zastosowania programów w części wstępnej, zasadniczej oraz końcowej zajęć.

Rozdział III poświęcony jest wykorzystaniu komputera w praktyce logopedycznej. Przedstawionych zostało szereg programów dla dzieci, stosowanych w praktyce korekcyjno-wyrównawczej.

¹ Szczegółowe omówienie tego zagadnienia znajdzie czytelnik w książce B. Siemieniecki, *Komputer w szkole podstawowej*. (w druku)

Następny IV Rozdział poświęcony został problemom wykorzystania komputerów w rewalidacji osób niepełnosprawnych. Tu także zaprezentowano sprzęt i oprogramowanie.

Rozdział V poświęcony jest w szczególności roli komputera w procesie rewalidacji niewidomych. Przedstawiono w nim zarys wykorzystania komputera w nauczaniu początkowym dzieci niewidomych.

Obok niniejszej książki zostanie wydana jej druga część w formie książki elektronicznej. Zawierać ona będzie szereg programów oraz ćwiczeń stosowanych na zajęciach korekcyjno — wyrównawczych z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu. Wspomniana książka zarejestrowana będzie w systemie hipermedialnym na płycie CD.

Bronisław Siemieniecki